

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 16.12.2015
Sayı: 408

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

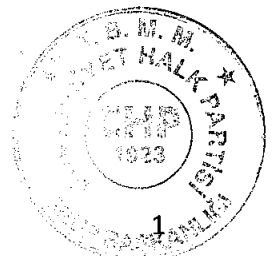
2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim,
gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 11/12/2015

Kazım ARSLAN

Denizli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	Anayasa			
Tarih:	18 Ocak 2016		E.No: 2/469	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
TBMM BAŞKANI				

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ	
	14 Aralık 2015
Numara:	

TBMM	
GENEL EVRAK	
14 Aralık 2015	
No :	10863

GENEL GEREKÇE

Anayasamızın 68 inci maddesinde açıkça belirtildiği üzere, “siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.” Anayasamız, siyasi partilerin varlığını önemsemekle birlikte, başta 2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası olmak üzere, birçok yasal düzenlemede parti içi demokrasinin kurumsallaşmasının önüne çıkarılmış engelleri görmekteyiz.

“Parti içi demokrasi” kavramı ve ideali, yıllardan bu yana tartışıldığı üzere, demokratik bir siyasal hayatın en önemli yapıtaşlarından. Partilerin seçmene seslenen “dış yüz”leri kadar, kendi içlerindeki işleyişleri, karar ve yürütme organlarını belirlemede izleyecekleri usul ve esaslar, alınacak bu kararlarda üyelerin ne kadar etkin söz sahibi oldukları da yaşamsal değer taşımaktadır.

Özellikle 12 Eylül darbesinin ardından yasal mevzuatımıza getirilen birçok siyasal sınırlamanın parti içi demokrasiye düşürdüğü gölge sürekli dile getirilmesine karşın, parti içi demokrasiyi genişletecek kapsamlı yasal düzenlemelerin henüz gerçekleştirilmemiş olması düşündürücüdür. Üzerinde kimi tartışmalar yürütülmüş olmakla birlikte, partiye kayıtlı üyelerin ilçe düzeyinde ilçe başkanı ve ilçe yönetim kurullarını kendi oylarıyla doğrudan belirleyememesi, delegelik sisteminin Siyasi Partiler Yasasında açıkça anılarak partilerin tüzüklerinin delegelik esasına göre ilçe kongrelerini toplamaya zorlanması, parti içi demokrasinin işletilmesini ve aynı mahallede oturanların arasındaki dayanışmayı bozmakta, birlik ve beraberliği zedelemekte, partililer arasında ikilik yaratmaktadır.

Tüm siyasi partilerde “delege” esasına göre değil, ilçeye kayıtlı tüm üyelerin doğrudan katılımıyla oluşacak bir ilçe kongresi, ilçe üyelerinin partiye aidiyetini ve karar alma süreçlerine katılımını pekiştirebilecektir. İlçeye kayıtlı tüm üyelerin seçeceği ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu üyelerinin hesapverme sorumluluğu bu yolla artabilecektir. Bu teklifimiz yasallaşırsa, birçok partide sorunlu işleyişine tanık olunan mahalle ve köy bazındaki “delege” belirlemelerde izlenen yol ve yöntemlere de son verilecektir.

Birçok partide delegelerin yazım usullerinde hangi ölçütlerin gözetildiği son derece muğlak olmakla birlikte, kendisine listelerde yer bulamayan partililerin tüm enerjisi tükenebilmekte, nüfuzlu isimlerce doldurulan delege listeleri ilçe başkanı ve ilçe yönetim kurullarının adeta baştan belirlenmesine yol açmaktadır. Özellikle küçük ilçelerde çok az sayıdaki delege ile ilçe başkanı ve yönetim kurulu üyeleri belirlenmiş olmaktadır.

Üye bazında değil, delege bazında oluşan mevcut ilçe kongreleri, ilçe başkanı ve ilçe yönetim kuruluna aday olanların vaat ve niteliklerinden, partilerine kazandıracakları ivmenin tartışılmasından ziyade, “delege listesi savaşları” biçiminde ilerlemekte, doğrudan demokrasinin yerel ayakları sarsılmaktadır. Bu kanun teklifimiz, parti içi demokraside yıllardan beri yaşanan temel bir sorun olan “İlçe Kongresi”nin kimlerden oluşacağına ilişkin 2820 Siyasal Partiler Yasası’ndaki “delege” bazlı düzenlemeyi değiştirerek, ilçeye kayıtlı tüm parti üyelerinin katılımıyla oluşacak bir “İlçe Kongresi”nin parti içi demokrasi bakımından tüm siyasal rejime yeni bir pencere açacak, daha geniş bir üye katılımı ile demokratik bir şekilde yeni yönetim oluşacaktır.

Teklifle siyasi partilere üyelik “aktif üye” ve “üye” olarak ikiye ayrılmıştır. Bu sayede parti aidiyet bağının güçlenmesi, siyasetin finansman kaynaklarının düzene sokulması ve parti üyesinin parti içi seçim ve yönetim süreçlerine daha aktif katılımının sağlanması amaçlanmıştır.

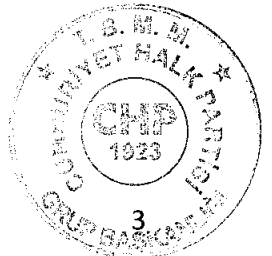

“Aktif üye” olarak belirtilen parti üyeleri, bu kanun teklifi yasalaştığı takdirde, ilçe kongresine katılabilecek ve delegelik esası yerine “aktif üyelik” yoluyla ilçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyeleri, ilçeye kayıtlı üyeler tarafından seçilebilecektir. Teklifte, tüm siyasi partilere önseçim yapma zorunluluğu getirilmiş olup, partilerin milletvekili genel seçiminde gösterecekleri adayların en az % 70’ini önseçimle belirlemesi kural altına alınmıştır. Yukarıda belirtilen “aktif üye-üye” ayırımından hareketle, önseçimde oy kullanma hakkı da “aktif üye”lere tanınmıştır.

Ayrıca, bu kanun teklifimizle, bir siyasi partiden milletvekili, büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı, belediye meclis üyesi ve il genel meclis üyesi seçilen kişinin, görevi süresince aynı siyasi partiye üye kalarak faaliyet göstermesine, başka bir partiye geçmesinin engellenmesine dair ek bir düzenlemeye gidilmektedir. Bu sayede, seçim döneminde örgüt tabanlarından gelen ve sandığa yansıyan iradenin yasama dönemi boyunca da şahsi çıkarlara, seçmenden kopuk kararlara konu edilmesinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Bu değişiklik, milletvekili, büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı, belediye meclis üyesi, il genel meclis üyesi seçilen kişinin, görev dönemi boyunca, hangi siyasi partiden seçildiyse o partide dönemi sonlandırmasını, seçmen iradesinden kopuk biçimdeki kişisel karar, çıkar ve beklentiler için kullanılmamasını, seçilmiş kişilerin partiler arası geçişine yasal engel getirilmesini hedeflemektedir. Kanun teklifi, Yüksek Seçim Kurulunun seçim takvimini ilan edeceği tarihten önce partisinden istifa eden bir milletvekili, büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı, belediye meclis üyesi ve il genel meclis üyesine bağımsız olarak faaliyet gösterme hakkını yine tanımaktadır. Ne var ki, Yüksek Seçim Kurulunun açıkladığı tarihten önce başka bir partiye geçmesi halinde görevinin kendiliğinden düşeceğini kayıt altına almaktadır. Bahse konu seçilmiş kişiler, Yüksek Seçim Kurulunun açıkladığı seçim takviminden itibaren, seçilmiş oldukları partiden istifa ederek başka bir siyasi partiye üye olmaları halinde, görev ve yetkilerinde herhangi bir düşme, sınırlandırma olmayacaktır.

Teklifle, siyasi partilerin tabanda ön seçimle başlamak üzere, mahalle delegeliği yerine üye bazlı seçim usulünün getirilmesi sağlandığı gibi, il kongresini oluşturan delege sayısının üst sınırı arttırılmıştır. Partilerin büyük kongrelerinde illerin daha demokratik bir düzen içinde temsil edilmesine dönük yeni düzenlemelere gidilmiştir ve seçimle gelmiş il başkanlarının büyük kongrede tabii üye olması öngörülmüş, illere düşecek büyük kongre delegesi sayısının belirlenmesinde milletvekili genel seçim sonuçlarındaki başarıyı esas alan bir yasal altyapı kurulmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Parti üyeliği “aktif üye” ve “üye” olmak üzere ikiye ayrılmak suretiyle, siyasi parti aidiyet bağının güçlenmesi, siyasetin finansman kaynaklarının düzene sokulması ve parti üyesinin parti içi seçim ve yönetim süreçlerine daha aktif katılımının sağlanması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, düzenli aidat yatırdığı için “aktif üye” sayılacak üyenin, üyesi olduğu siyasi partinin yapacağı önseçimlerde oy kullanma hakkına sahip olacağı öngörülmüş, aynı zamanda, ilçe kongrelerinin delege bazlı değil, ilçeye kayıtlı “aktif üye”lerin katılımıyla oluşması sağlanmıştır. Beraberinde, ilçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun “aktif üye”lerle toplanacak ilçe kongresinin seçimiyle belirlenebilmesinin önü açılmıştır.

Bu kapsamda, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 11inci maddesinde ifadesini bulan üyeliğe ilişkin esaslar yeniden düzenlenerek, parti üyeliği “üye” ve “aktif” üye olarak ikiye ayrılarak tanımlanmıştır.

Buna göre; “üye”, partiye kaydını yaptırmış ve fakat hiçbir aktif çalışmaya katılmayan, üyelik aidatlarını ödemeyen, sade bir üyeliktir. “Aktif üye” ise, partideki her türlü etkinliğe katılan, aidat borcunu yerine getiren, parti içi seçme ve seçilme hakkına sahip olan üyedir.

“Üye”, “aktif üye” olmak istediğinde, geçmiş aidatlarının tamamını seçimlerden 60 gün önce ödemesi halinde “aktif üye” konumuna getirilir, parti içi seçme ve seçilme hakkını da bu yolla kazanır.

Madde 2- Genel Gerekçe’de açıklandığı üzere; 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun “İlçe Teşkilatı”nın seçim usullerini düzenleyen 20 nci maddesinin 2 nci fıkrasında değişiklik yapılmak suretiyle, siyasi partilerin “İlçe Kongresi”nin delege bazında değil, ilçeye kayıtlı tüm partiye kayıtlı aktif üyelerin katılımıyla daha demokratik bir çerçevede ve “doğrudan katılım” yolunu açan bir yöntemle oluşması öngörülmüştür. Üyelerin de oy kullanması yönündeki kararın tüm ilçelerdeki üyeliği kapsayacak şekilde olmasına Parti Meclisince (Merkez karar ve yönetim kurulları) karar verilebilir.

Bu sayede, bahse konu Kanunun 21 inci maddesinde düzenlenen siyasi partilerin ilçe başkanı ve ilçe yönetim kurullarının delegeler bazında seçilmesi usulüne son verilmesi ve ilçeye kayıtlı tüm parti üyelerinin katılımıyla oluşacak “İlçe Kongresi”nde belirlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 3- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun “İlçe Teşkilatı”nın seçim usullerini düzenleyen 20 nci maddesinin mevcut 2, 3, 4, 5 ve 6. fıkraları, “İlçe Kongreleri”ni oluşturan delegelerin belirlenme usul ve esaslarını düzenlemektedir. Bu kanun teklifimizin 1 inci maddesi, bahse konu Kanunun mevcut 2 nci fıkrasında anılan “İlçe Kongreleri”ni delege bazlı değil, ilçeye kayıtlı tüm üyelerin katılımıyla oluşturmaya öngördüğünden, “delege”lerin seçim usul ve esaslarını düzenleyen 2, 3, 4, 5 ve 6. fıkraların geçerliği kalmayacaktır. Bu kapsamda, bahse konu Yasa maddesinin delege seçim usul ve esaslarına ilişkin fıkra hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 4- Bu madde, hem parti içi demokrasinin gelişmesini, hem de demokrasimizin önseçimler yoluyla kökleşmesini sağlamak amacıyla teklif edilmiştir. Buna göre; siyasi partilerin, 2820 Sayılı Kanun gereğince, milletvekilliği genel ve ara seçimlerinde, milletvekili adaylarının en az % 70’ ini partiye kayıtlı üyelerin katılımıyla, hakim huzurunda yapılacak önseçimle belirlenmesi öngörülmüştür.

Madde 7- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 19 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında yapılan değişiklikle, il kongrelerindeki demokratik katılım düzeyini yükseltmek amacıyla; il kongresini oluşturan delege sayısının üst sınırı arttırılmış, “altıyüzden fazla olmamak üzere” ibaresi “binden fazla olmamak üzere” olarak öngörölmüştür.

Madde 8- Yürürlük maddesidir.

Madde 9- Yürütme maddesidir.

2820 SAYILI SİYASİ PARTİLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 11inci maddesinin 3üncü fıkrasından sonra gelmek üzere, yeni fıkra eklenmiştir:

“Parti üyeliği, üye ve aktif üye olarak iki kısımdan oluşur. Üye; partiye kaydını yaptırmış ve fakat hiçbir aktif çalışmaya katılmayan, üyelik aidatlarını ödemeyen, bu Kanun kapsamındaki parti teşkilatlarının belirlenmesinde seçme ve seçilme hakkı bulunmayan sade üyektir.

Aktif üye; parti etkinliklerine katılan, aidat borcunu yerine getiren, parti teşkilatlarının belirlenmesinde seçme ve seçilme hakkına sahip olan üyedir.

Üye, aktif üye olmak istediğinde, geçmiş aidatlarının tamamını seçimlerden 60 gün önce ödemesi halinde aktif üye konumuna getirilir, parti içi seçme ve seçilme hakkını da bu yolla kazanır.”

MADDE 2- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 20 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

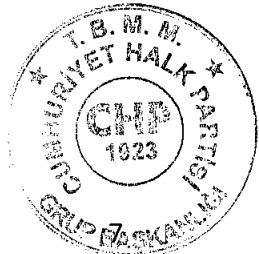
“İlçe kongresi, ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı tüm parti üyelerinden oluşur. İlçe yönetim kurulu ve varsa ilçe disiplin kurulu başkan ve üyeleri ilçe kongresinin tabii üyeleridir. Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılma hakkına sahiptir. Ancak geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakkı yoktur.”

MADDE 3- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 20 nci maddesinin 3, 4, 5 ve 6 ncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 4- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 37 nci maddesinin 1inci fıkrasından sonra gelmek üzere iki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir:

“Ancak, siyasi partilerin milletvekilliği genel veya ara seçimleri için gösterecekleri milletvekili adaylarının toplam sayısının en az % 70’i, partiye kayıtlı aktif üyelerin katılımıyla, hakim huzurunda yapılacak önseçimle belirlenir. Bu maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen % 5’lik oran, bahse konu en az % 70’lik oranın dışındadır. Ara seçim takviminin önseçim yapılma sürecini zorlaştırdığı durumlarda, siyasi partilerin tüzüklerinde belirtilmek kaydıyla, ara seçim döneminde önseçim yapılmamasına Parti Meclisi karar verebilir. 6 ay içinde yenilenen seçimlerde de aynı usulle, Parti Meclisinin kararıyla, önseçim yapılmayabilecektir.

Aidatını ödemeyen ilçeye kayıtlı üyelerin sayısının, ilçeye kayıtlı toplam üye sayısının % 50’sinin altında olması halinde, Parti Meclisi, ilçeye kayıtlı tüm üyelerin katılımıyla önseçimlerin ve ilçe kongrelerinin yapılmasına karar verebilir.

MADDE 5- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 59 uncu maddesinden sonra gelmek üzere yeni bir madde eklenmiş ve mevcut diğer maddeler buna göre teselsül ettirilmiştir:

“**Madde 60** – Bir siyasi partinin aday listesinden milletvekili, büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı, belediye meclis üyesi ve il genel meclis üyesi seçilmiş kişi, görevi süresince seçilmiş olduğu partiden istifa ederek başka bir siyasi partiye geçemez, ancak istifa ederek bağımsız olarak, çalışma döneminin sonuna kadar görevine devam edebilir.

Milletvekili, büyükşehir belediye başkanı, belediye başkanı, belediye meclis üyesi ve il genel meclis üyesi seçildiği siyasi partiden istifa ederek başka bir siyasi partiye Yüksek Seçim Kurulunun seçim takvimini açıklayacağı tarihten önce geçen kişinin seçimle geldiği bu görevi kendiliğinden düşer. Bahse konu seçilmiş kişiler, Yüksek Seçim Kurulunun seçim takvimini açıkladığı tarihten itibaren, üye oldukları partiden istifa ederek başka bir siyasi partiye üye olabilir.

MADDE 6- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 14 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına aşağıdaki ibareler eklenmiştir:

“Seçilmiş üyeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının iki katından fazla olmamak kaydıyla, parti tüzüğünde gösterilen şekilde ve sayıda il kongrelerince seçilen delegelerdir. Tabii üyeler; parti genel başkanı, Parti Meclisi, merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri, seçimle gelmiş il başkanları, partinin üyesi olan bakanlar ve milletvekillerdir. Seçilmiş üyelerle Büyük Kongrede temsil edilecek her il için, öncelikle o ilin milletvekili genel seçiminde çıkaracağı toplam milletvekili sayısı kadar delege sayısı ayrılır. Partinin o ilden çıkardığı mevcut milletvekili ya da milletvekilleri varsa, bu milletvekili ya da milletvekilleri tabii üye sıfatıyla kongreye katılır. Geriye kalan kongre delegelerinin belirlenmesi ise, partinin son milletvekili genel seçiminde aldığı oydaki değişimle ve o ildeki almış olduğu oy sayısı ile orantılı olarak, Parti Meclisi kararıyla belirlenir.”

MADDE 7- 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun 19 uncu maddesinin 2 nci fıkrasının ilk cümlesi şu şekilde değiştirilmiştir:

“İl kongresi, sayısı binden fazla olmamak üzere, parti tüzüğüne göre ilçe kongrelerince seçilen delegelerden oluşur.”

MADDE 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

